

Nálada, nebo program?

Ladislav Hejdánek

◆ článek, česky, vznik: 1945/1948? ◆ poznámka: zatím nalezeny jen první 3 strany

◆ article, Czech, origin: 1945/1948?

Nálada, nebo program?

Ladislav Hejdánek

◆ článek, česky, vznik: 1945/1948? ◆ poznámka: zatím nalezeny jen první 3 strany

◆ article, Czech, origin: 1945/1948?

Nálada nebo program?

Příčiny dnešní krise jistě nejsou pouze v nesprávném myšlení, ale není pochyby, že jsou i v něm. Myšlenkový zmatek vždycky jen zvyšoval zmatek všeobecný; naproti tomu přesnější myšlení dává nám vždy větší naději na překonání chaotické situace než myšlení méně přesné. Kdykoli má člověk důvod, aby nečekal a něco dělal, daleko spíše dosáhne dobrých výsledků, jestliže myslí správně než myslí-li chybně. To však platí obecně, tedy i ve všech těch případech, kde nejde jenom o hledisko technické, nýbrž kde měříme své činy mravními normami, tj. Božím zákonem. Čas od času se ozývají hlasy jiného nebo i opačného mínění; někdy se však stává i to, že příčinou nedorozumění je pojmová a myšlenková nejasnost. Užívá se často slov, která nemají přesného významu v autorově mínění: je to slovní technika, která je jen nedostatečně fundována přesným myšlením. Nejen však v těchto případech, nýbrž i u promyšlených thesů je možno, jak věřím, pečlivým zkoumáním rozeznat jejich chybnost. Jedním takovým případem se chci dnes zabývat.

Pod značkou -gh- byl v Kostnických jiskrách (roč. 33. v číslech 2., 3. a 4.) uveřejňován dlouhý článek „Dva světy a Světová rada církví“. Šlo v podstatě o theoretické rozlišení dvou světů: je prý základní protiklad mezi světem střízlivého uvažování, světem věcně politického myšlení, rozumným světem naší dnešní skutečnosti na jedné a světem jakési pošetilé blouznivosti, světem jakési bláhové prostomyslnosti, ba možno přímo říci jakýmsi nesmyslným světem snivé neskutečnosti na straně druhé. Stručně se prý dá tento protiklad označit jako protiklad mezi naším přirozeným lidským světem a světem křesťanským. Je prý hluboká propast mezi požadavky křesťanského svědomí a požadavky odpovědné politiky, propast pro člověka rozumně usuzujícího (mnou potvrzeno) nepřeklenutelná. Boží zákon lásky je pro tento skutečný svět něco nepřirozeného a nesmyslného, co nelze při věcném a střízlivém posuzování daných skutečností a jejich řízení brát v počet, protože jde o bezmeznou lásku křesťanskou, která nezná hranic rodiny, rodu, národa, státu ani rasy. Boží zákon lásky se do našeho světa naprosto nehodí; jeho pravda není totiž z tohoto světa. O tomto nesmyslném příkazu i o světě, kde platí, se můžeme nanejvýš zamýšlet nad stránkami Písma. To proto, že jde o oblast, která je mimo dosah příkazů: láska prý není věcí příkazu. Láska je věcí přerodu srdce. Ale co to znamená sloužit Bohu, když plnění jeho příkazů není věcí poslušnosti, nýbrž věcí přerodu srdce? ptá se autor a odpovídá: sloužit Bohu znamená především věřit v něho a věřit jemu, věřit naprosto a odevzdaně s plným spolehnutím na jeho přísliby. A nakonec trochu autorovy sofistiky: neznamenalo by to popření vši práce na tomto světě a oddání se životu zcela nečinnému? Nikoli, volá pisatel. Ježíš nevybízí k nečinnosti, nýbrž k práci. Nikoliv však k práci pro sebe, nýbrž k práci pro jiné. A nesmíme se ani trošku, trošinku snažit zajistit sebe. A zcela naposled je autorova utopie o světě bez úspor, kde Bůh nastoupil na místo mamonu. Článek je ještě zpestřen několika konkrétními příklady: o odsunu Němců, o válce a zbrojení, a obsahuje také osobitou interpretaci historického materialismu a dialektiky, pomlčím-li o zvláštním výkladu mamonářství.

Kdykoli se ocitají lidé v situaci skutečně vážné, nebývalo jejich otázkou, co si o tom myslet a jak se na to dívat. Ovšem, je nutno situaci rozumět, vše promyslet a řádně uvážit – ale to všechno jen proto, abych mohl správně jednat. Je dobrá theorie, ale máme ji proto, aby nám sloužila v praxi. Řadit za sebou samé poučky nemělo nikdy smysl, a dnes tím méně. Otázka zní: Co mám dělat? Řekne-li mi někdo, že jsem člověk hříšný, čtu-li v Novém zákoně, že není nikoho, kdo by činil dobré, pak to není poučka, nýbrž výzva k pokání a k nápravě: jdi a nehřeš více. Ale k čemu nás vybízí autor onoho článku? Co nám radí? Kam nás chce vést? Nikam. On jenom popisuje, že jsou dva světy, mezi nimiž není smíření a jako objektivní divák konstatuje, že náš lidský svět je ten hnusný, odporný a tupě bláznivý. [autorem škrtnuto: Toporné optimistické výhledy, které se na konci článku tak divně vyjímají ve svých rozporech s tím, co předcházelo, nemohou ovšem ničeho napravit.] Autor radikálně prohlašuje, že sama skutečnost odsunu Němců se nesnáší s křesťanským svědomím, a přiznává samotnému způsobu jeho provedení jen vedlejší důležitost. Proč to však říká jen jako zajímavost a jen

tak mimochodem? Je-li tak přesvědčen, že skutečně odsun Němců je něčím nemravným a veskrze odporujícím Božímu příkazu lásky, proč to říká až teď? Či to dříve nevěděl? A když už to teď říká, proč to neřekne jasně, proč aspoň teď neprotestuje? A ví-li, že je zbrojení, budování armády proti příkazům Božím, proč nepíše třebas o nemravnosti a bezpráví, k němuž je každý křesťan násilně nucen brannou povinností? Proč se nezasadí o práva na svobodu svědomí, proč nebrání své křesťanské svědomí anebo – podle jeho verse – proč nebrání svobodu křesťanského svědomí svých bratří a sester? Takové radikálníčení předpokládá věru málo statečnosti víry.

[tento odstavec ve strojopise škrtnut:]

Nesmyslnost, ale skutečná a nikoli zdánlivá nesmyslnost onoho pojetí práce pro druhé, kde nesmím o sebe ani trošínku pečovat, je nabíledni. Jak mohu druhého očistit, když sám jsem nečistý? Jak mohu podat druhému chléb, když sám nemám, co bych pojedel? Jak se mohu s někým rozdělit o suknicí, když žádnou nemám? Jak mohu chtít vyndat druhému třísku s oka, dokud si sám nevyjmu břevno ze svého, abych prohlédl? Vede-li slepý slepého, oba spadnou do jámy a marná je služba jednoho druhému.

Mohlo by se však autorovi zdát, že tím jsou jeho these jen potvrze-

[další text se nedochoval – pozn. red.]